

5.3.2 + 5.3.3

FREUDS TEORI (KAP. 5.3.2 i Motivationsforskning)

s. 256 Ud over Freuds "metapsykologiske økonomiske princip" forekommer der i hans personlighedsteori end videre to metapsykologiske ledprincipper, det "dynamiske" og det "topiske". Under "dynamisk" forstår Freud, at en person med alle sine livsytringer konstant ytrer en bestemt tilstand/et stade af mere eller mindre vellykkede konfliktbearbejdnings. Det topiske udtrykker en opdeling af personligheden i forskellige instanser. (Metapsykologiens strukturelle synspunkt).

s. 257 Freud har konciperet to forskellige topiske modeller: den første model er der tre store "systemer" indeholdt i personligheden: Det ubevidste, det for-bevidste og det bevidste. Overgangen mellem systemerne sker gennem "sensorer" der kontrollerer og hæmmer det systemerne prøver at videreformidle. Ud fra denne model opstillede F. den anden model, hvis hovedinstanser er: Id'et, jeg'et og over-jeg'et (i denne model opstod også livs- og dødsdriften). Den anden model blev udarbejdet fordi Freud kom frem til, at en væsentlig del af Jeg'et var ubevidst og at det ubevidste så instans, derfor ikke længere havde sin berettigelse. Den første model får gennem "sensorene", der regulerer bevægelserne mellem instanserne, en rumlig karakter, men den anden model endvidere får en personlig bestemmelse af instanserne, hvorigennem bevægelserne mellem disse får karakter af kvasisociale forhold/forbindelser. Det "sjæleligt" forekommende får derved karakter af et "drama". Da den anden topiske model er en korrektion af den første sker der i Freuds skrifter ofte

2)
integration af begge modeller.

På grundlag af den anden topiske model står der en ændring af Freuds syn på angst. Den nye angstteori får herved en udprøvet dynamiske funktion i forbindelse med konfliktovervindelse. (Uddybet af Freud i "Hemmning, symptom und Angst").

s.258 Id'et er den dunkle og utilgængelige del af personligheden hvor drifterne umiddelbart bliver repræsenteret gennem deres forestillinger. Id'et er for Freud personlighedens ubevidste basis hvorigennem det menneskelige livs indhold væsentligst bliver bestemt. Id'et er personlighedens ~~hoveddel~~ ældste instans - dets biologiske grundlag. Jeg'et og "over-^{Jeg}-~~det~~" er udelukkende et produkt af id'ets genetiske differentiering. Outogenetisk er id'et bæreren af de infantile driftsønsker hvis indhold hele livet igennem forbliver konstant. For Freud er id'et det eneste store energireservoir i personligheden; Jeg'et og "overnigets" beføjelser over den energi der kommer fra id'et. Processerne i id'et er udelukkende karakteriseret ved lystprincippet og primærprocessen. I id'et er der ingen organisation, ingen samlet vilje, kun stræben efter at få driftslysterne opfyldt. Der findes ingen tidsforestilling i id'et og ~~driftens energi mister først sin kraft i det øjeblik~~ driftens energi mister først sin kraft i det øjeblik driftsønskerne er blevet bevidste gennem analytisk arbejde. (Fortsættes næste side)

driftsrepræsentant mistet, fordi sin krops dr. tilhørs
driftsrepræsentant er blevet bevidst gennem analytisk
arbejde.

1.259.

Et bestemt ubevidst indholds tilknytning til id'et
skyldes efter F's mening to forskellige synspunkter:
et alment og et specielt. F. konkluderede sin
grundantagelse, at enhver psykisk driftsrepræsentant
er ubevidst for den bliver bevidst, ved en hypotese
om "Uvedståen" (forhængning på tidens) hvordan
den "Uvedståen" opstår er hos F. meget dunkel,
men bestemte ~~af~~ karakteristiske erfaringer er med i
spillet og denne ~~for~~ psykologiske års formlidende
viden er repræsenteret i alle menneskers id'. Denne
viden forhindrer ytringen af drifterne, uafhængigt af
den aktuelle fase. Det uafhængige stiller F. over for
den egentlige forholdning (hvor ~~ikke~~ de bevidst-
gjorte forestillinger ikke bliver ubevidste), hvorved
den egentlige forholdning mødes med det oprindelige
forhængte driftsindhold, som en efterforhængning.
Ud på dette anlæg F., at det der skal forhænges ikke
kun bliver "forløst" på det bevidste, men også
bliver tilhørende af det "efterforhængte" (som har en
tilhøringsseffekt på alt hvad der går i forbindelse med)
efter F's opfattelse et alt forhængt ubevidst (til-
hører id'-instansen), men ikke alle af id'ets u-
bevidste indhold er blevet forhængt af det bevidste
de kan også tilhøre id'ets driftsinstans som aldrig
har været bevidste.

s. 259-260

Id'et står i et konflikthold med ^{til} jeg'et og over-
jag'et, og driftsønskerens ubesindse karakter er for
en stor del resultat af den påtvingningsmåde der
bruges i konfliktsituationer.

s. 260.

Jeg'et har den funktion at gøre driftshjælpsstillelsen
mulig og at lykke af over sig drifterne - begge dele på
baggrund af kognitiv hensyntagen til det brede for-
hold, desuden videresjendes jeg'et tilsvarende aktiviteter
til regulering af driftshjælpsstillelsen i forhold til
omverdensforholdene.

Jeg'ets kerne er et delsystem af "varetagelsen". En del
af det psykiske apparat er "varetagelse - bevidst-
gørelses systemet". Dette system er rettet mod omverdenen
og ~~gør det muligt~~ formidler varetagelsen/jagttagelsen af denne.
I dette system opstår, under dets funktion, ^{gennem}
bevidstheden). Jeg'et er den del af Id'et, der gen-
nem sin marked og udflydelse på omverdenen blev
modificeret til parringoptagelse og parringsbeskyttelse.
Jeg'et behersker tilgangen til mobilitet, men har
mellum mangen og handlingen indskudt frihed til
tankeriksomheden/-arbejdet for at arbejde grundrings-
resten og afprøvet. Dermed bliver id'ets lysprincip ud-
skiftet med realitetsprincippet som giver større sikkerhed
og lover større held. Og på forholdet til tiden bliver for-
varetagelse ^{til} af jeg'et gennem "varetagelsessystemet" - den
største forskel på id'et og jeg'et er, at jeg'et ^{er i stand til}
(higen efter) til syntese af sit indhold, til en

midlet

lære at ændre omverdenen til sin egen fordel (egen aktivitet).

Forsvaret er løsningen på en konflikt, hvor de subjektive driftsdrab bliver fornegtet. Denne fornegelse er dog kun en konservering af konflikten, der nu forlægges udenfor I'ets indvirkningsområde. Tidligere så I' "forsvaret" som en bevidst fortrængning af psykiske indhold, men senere kom han frem til at forsvarsprocessen som f.eks. fortrængning ~~for~~ det mindre ~~at~~ et tidrum, måtte være ubevidst. hvilket, som allerede nævnt førte til en revision af den første topiske model. Systemet "bevidst" - "forbevidst" blev hermed skiftet ud med "jeg-insansen". Og individets "realitetstilpasningsystem" kunne heller ikke længere være identisk med det "bevidste" og "forbevidste", hvis indhold principielt kunne gøres bevidst. - Den del af "jeg'et", som ganske sikkert (uden tvivl) er ubevidst, er ikke ubevidst/^{aktiv} forstæben "forbevidst" (~~for~~ var dette tilføjet). (eller kunne det ikke blive aktiveret uden at blive bevidst og bevidstgørelsen ville ikke medføre så store besværgelser). Vi skal her efter nærmere til et "ikke fortrængt ubevidst".

I Freuds anden angstteori er angstens væsentligste funktion, at være "forregulerende instans". I jeg'et opstår der en signalisering ^(angst) af det der huser jeg'et. ~~hverken~~ disse signaler ~~der~~ virker anticiperende

s. 262-263

på den mulige hjælpeløshed det kan opstå ved "parringsoversvømmelse" og (på) "id'et's" driftsønske. På denne måde bliver angstløstærken en forudsætning for forsvarsaktiviteterne i "jig'et".

s. 263

For F. omarbejdede sin angstteori mente han, at hvis det blev afvist af "jig'et" fik direkte af-løb i form af angst. På denne måde blev de forhandlede drifts angstens kilde. I F.'s nye angstteori får angsten en anden dynamisk funk-tion: "Det er ikke forhandlingen der skaber angsten, men angsten der skaber forhandlingen, idet den er det for forhandlingen!" Angstens "udløsefunktion" virker derfor ikke blot på forhandlingen men på alle for-svarsprocesser. I F.'s første angstteori hørte angsten til i "id'et", men gennem revisionen af denne kon-seption fik angsten en "jigfunktion". "Jig'et" er det egentlige angststed ... Angsten er en affekttilstand som selvfølgelig kun kan føles af "jig'et". Id'et kan ikke have nogen angst, det er ingen organisation, det kan ikke bedømme for-situationer."

I angstens funktion som forudsætning for aktivisering af forsvarsprocesser opdeler F. angsten i to ge-netiske trin: "den automatiske angst" og "angst-signal". Angsten har to måder at forekomme/udspin-ge på: den ene er upivillig, automatisk og hver gang "økonomiske" nødvendiggør - denne angst-måde forekommer i selve for-situationen. Den an-den bliver produceret af "jig'et" når for-situationen

s. 263.

endnu kun et en trussel. - Oplevelsen af hjælpeløshed i forbindelse med en faresituation kaldes Freud for "traumatiske". Det er et frembrudt i vores selvbevidsthed/-beskyttelse når vi ikke blot forventer den traumatiske situation - vores hjælpeløshed, men prødes den, forventes den. Den situation, hvor i betingelserne for sådanne forventninger er indlysende, er faresituationen - gennem denne bliver vores angstsignalet givet. Freud karakteriserer "angstangsten" på følgende måde. Angsten har en uviskendelig forbindelse med forventningen. Dette behøver angsten med en karakter af ubestemthed og objektivitet. Disse karakteregenskaber har forskellig forbindelse: Angstens forbindelse med forventningen er knyttet til faresituationen, dens ubestemthed og objektivitet til den traumatiske situation af hjælpeløshed, som i faresituationen bliver antciperet.

s. 264.

Freud skelner mellem tre forskellige ^{arter (former) af} faresituationer som angst, signale og traumatiske: "Realangst", "neurotisk angst" og "samvittighedsangst". Den reelle fare knyttes på et ydre objekt, den neurotiske på driftens skræmme. Således driftens skræmme fordringerne er meget reelt kan den neurotiske angst også blive anerkendt som meget reelt begrundet. Forskellen mellem den "neurotiske angst" ^{ved} og den "reale angst" er følgende: "den neurotiske angstsituation er den en visse i stedet for en ydre + at den ikke bevidst bliver erkendt." Dog må den ydre fare

x oplevelse af "virkelige faresituationer"
 hvor angsten signaleres:

situation

også være blevet udslettet, hvis den skal have betydning for "jeg'et" (Det må være blevet bevidstgjort i forbindelse med en oplevet situation af hjælpeløshed). Den sætte fase kan man hække sig bort fra ved flugt eller fjern årsagen til faren ved ydre indgriben og således udslette realangsten. Den menneskelige angst der plammes fra driftskræfter i det indre kan man ^{derimod} reducere ved flugt, men kun ved forsæt. Til en hvis grad kan man ^{dog} sige, at forsvarsprocessen er analog med flugten, hvor igennem "jeg'et" unddrages sig en udefra kommende fare (dette viser et flugtforsøg fra personens egen driftsfase. Denne sammenligning relativt F. ^{og} den omstændighed, at driftskræfter jo kun bliver spærret af "jeg'et" fordi deres tilfredsstillende fremkaldes en ydre ~~fare~~ trussel for mennesket/personen. Således bliver disse driftskræfter til en betingelse for den ydre fare og dermed selv farlige. Dermed kan vi kun bekæmpe den ydre fare med forholdsretter mod indre fare. Den indre driftsfase bliver herved til en betingelse for og forberedelse til en ydre, reel situation.

I sit forsøg på en differentieret bestemmelse af de forskellige angstløsende faresituationer betragter Freud "farsken" som forbillede for alle senere faresituationer, der forekommer under nye ændrede eksistensformer betingelser og den frem-

adskridende psykiske udvikling. Egentlig kan man tildele enhver udviklingsalder (evtl. udviklingstrin) en bestemt ansigtsbetegnelse, altså en presentation som adækvat til denne (fødslen). Føden for psykisk hjælpeløshed passer til stadistummet for "jeg'ets tidlige umodenhed", føden for objekt-(kærligheds-) tab til "de første barnets uselvstændighed", kastrationsføden til "den phalliske fase" og endelig angsten for "over-jeg'et", som indtages en speciel stilling, til "latensstadiet". I løbet af udviklingen skulle man kunne lade de gamle ansigtsudtryk falde, da deres tilsvarende tilhørende presentation bliver devalueret / ~~bliver~~ givet vordiløst gennem jeg'ets voksende styrke. ~~Den samlede betegnelse~~ Men dette er dog kun på en meget ufuldkommen måde tilfældet. Den samlede (^{marer} betegnelse) på alle disse forskellige ansigtsformer er karakteristisk for "adskillelsesangst" - angsten for at miste livsvigtige forbindelser til andre personer, og senere til (samhørigheden) fællesskabets i det hele taget og desigennem betinget på utilverethed, for "personersvømmelse" gennem vidre og ydre opfyldelsesrummet som jeg'et ikke længe kan blive hængt over.

s. 264-265.

s. 265.

Freud karakteriserer ~~den~~ funktionale indstillingssværdi, ~~den~~ "forvarets" og de tilhørende "mekanismer" funktionale indstillingssværdi ^(Calmont) på følgende måde:
"For begyndelsen af mit 'jeg'et" prøve at opfylde

sin opgave som "regulator" mellem "id'et" og omverdenen.
Hvis jeg'et i løbet af sine bestræbelser læses af
vidstille sig defensivt på id'et ^{behandle} og volds drifskrav
som en ydse fare, sker dette fordi jeg'et forstår,
at driftstilfredsstillelsen ville føre til konflikt med
omverdenen. Under indflydelse af opdragelsen vender
jeg'et sig til at flygte kampens skueplads fra
"ydverden" til det indre, at overvinde de indre
fare for de er blevet til ydse og gør for det
mede klogt heri: "jeg'et" betjener sig i løbet
af denne kamp, på 10 punkter (senere bliver det
også nævnt en tredje), at psykologiske fremgangs-
måder for at undgå fare, angst og ulyst. Dis-
se fremgangsmåder kaldes "forsvarsmekanismer".
Det psykiske apparat kan ikke lade ulyst, det
må for enhver pris afværge den, og selv om vore-
tagelsen i realiteten medfører ulyst, må sand-
hedem offer. I en periode kan man undgå af-
hjælpe den ydse fare (v. flugt og situationsundgåelse)
indtil man er stærk nok til at fjerne den ved
realitetshandling. Men man kan ikke flygte fra
sig selv - det hjælper intet med flugt mod indre
fare, og derfor er jeg'ets forsvarsmekanismer dømt
til at forfalske den indre jagttagelse og kun gøre
det muligt for os at opnå en mangelfuld og
forskillet bekendskab til vores id. Forsvarsmeka-
nismene skal holde faren på afstand. Det er tvivel-
somt om jeg'et i løbet af sin udvikling kan ind-

være dem (forvarsmechanismerne), men det ^{også} er vigtigt at de selv kan blive til en fare. Den dynamiske kraft som det betyder at vedligeholde forvarsmechanismerne og den jævnindskrænkning som forvarsmechanismerne er det meste medfører, viser sig at være en stor belastning for den psykiske økonomi. Disse mekanismer bliver heller ikke udløst (evt. ophævet?) efter de har hjulpet "jig'et" igennem udviklingens svære år. En person benytter sig kun af et hvert udvalg af forvarsmechanismer der fikserer sig i "jig'et" og som bliver til regelmæssige "karaktærreaktionsmåder". Disse reaktionsmåder gentager sig livet igennem hver gang en situation opstår der ligner den oprindelige. På denne måde bliver de infantile (infantilismen). "jig'et" hos den voksne for-sættes med at være sig mod fare som i realiteten ikke længere eksisterer. Det føler sig ydte præget til at opsoge situationer der kan erstatte den oprindelige fare, for at udfordrigge sin holden fast ved den gamle reaktionsmåde. På denne måde er det problematisk, hvordan forvarsmechanismerne ved stadig større fremmedgørelse på omverdenen og ved afsværgning af "jig'et" forberedes og begrundigt menneskets udbrud.

"karaktærreaktionsmåder"

s. 265-266
s. 266.

"Fortrangning" er den vigtigste form for forvar. Fortrangningens store dynamiske funktion som forvarform består ifølge F. dari, at den skubber (slår)

de angstprovokerende driftsrepræsentanter, som ikke kan pænes med jg'et, tilbage i "id'et". Dermed bliver forbrændingen til den konstaterende betingelse for id'ets reaktive vidhold. Forbrændingens "økonomiske" særegenhed, - det gør den til en specifik sygdomsopløser - ligger ifølge F. Dasi, at der til dens opretholdelse skal benyttes overordentlig megen energi. Forbrændingen forårsager en vedvarende kraftanvendelse, hvis udladelse ville stille spørgsmålstegn ved forbrændingens udfald/succes. - i et sådanne tilfælde ville det være nødvendigt med en ny forbrænding. Det forbrændte udøver et kontinuerligt tryk i forbrændingen mod det bevidste. For at opretholde balancen må der gøres et vedvarende modtryk. For at opretholde en forbrænding må der altså forudsættes en bestandig kraftudfoldelse og forbrændingens ophævelse betyder ^{derfor} en "økonomisk" besparelse.

Ud fra denne dynamiske og økonomiske bestemmelse af forbrændingen ser man en betydelig forskel mellem F.S. begreb "forbrænding" og ^{det menneske} "hæids sproget" og i psykologiens ^{indhold og ordene} "at glemme". Nok er det "forbrændt" indhold ubevidst, men det beholdes den sin fulde psykiske realitet og virksomhed - på en anden måde end det blot glemte. De forbrændte psykiske forløb kendes gennem deres kendskab - medop for de er ubevidst og derigennem hidsket bort fra jg'ets kontrol - under bestemte omstændigheder en speciel magt over individet.

Driftsrepræsentanterne er, på grund af afhængig-
 gen, ikke forhindrede i at arbejde deres ekssi-
 stens i det ubevidste, at reorganisere sig,
 at skabe afkom og knytte forbindelser. Forhæng-
 ningen forlæses vistnok beten forholdet til et psykisk
 system, nemlig det bevidste el. med andre ord:
 forholdet til den bevidste del af "jg'et". Det af-
 hængende bræddes sig (vokser modigt) i mørket og
 finder frem til ekstreme udtryksformer der går aksep-
 teringen af driftskravene gennem jg'et, og dermed
 opretholdelsen af afhængningen, endnu sværes. For-
 hængningen er ikke kun økonomisk fæstedelevende
 - idet opretholdelsen af afhængningen kræves i
 stadig energiforbrug på jg'et - men den betyder
 endvidere også dynamiske fæst, et løbende eller i det mindste
 latent konfliktpotentiale. Dette potentiale kan føre
 til manifesterede konflikter hvis afhængningen bliver
 brudt partielt eller bliver undgået. Sker det kommer
 det til "kompromiddannelser" mellem de afhængige
 forestillinger i id'et og de afhængende forestil-
 lingers i jg'et. Disse "opsløsningsdannelser" o.l.
 udtryksformer går på dagligdags "fejlydelses-/pres-
 talions" til svære neurotiske symptomer. Velop
 i afhængningskonceptet bliver det tydeligt, at en
 del af den diskussion som ikke bevidst som
 langt overskrides det "ubevidste" i den dynamiske
 forståelse, bliver til personlighedens centrale kon-
 fliktkilde.

s. 267.

Den gæverende reduktion der sker med hensyn til realiteten ("realitetsopfattelsen") gennem den neurotiske forvængning, stiger ifølge F. til det totale realitetstab i psykosen. Neurosen fornegtes ikke realiteten, den vil bare ikke have noget med den at gøre; Psykosen fornegtes den og prøver at erstatte den. Normalt er sundhed er den adfærd der forenes bestemte træk fra begge disse reaktioner - det lige så lidt som neurosen fornegtes realiteten, men som samtidig stræber efter (gør sig umage med) at omforme den lige som psykosen. Denne hensigtsmæssige, normale adfærd medfører naturligvis en ydre arbejdsydelse i/på omverdenen og (stiller sig) ikke (tilfreds) med - som i psykosen - at fremstille visse forandringer; det er ikke længere autoplastisk men alloplastisk.

s. 268.

En sammenfatning af de forskellige forsvormekanismer (som F. senere aksepterede) blev beskrevet af Anna Freud i "Das Ich und die Abwehrmechanismen". Udover forvængning nævner Anna F. f.eks. regression, reaktionsdannelse, isolation, "usynliggørelse", projektion, introjektion, "vendt" mod sin egen person, fordrøjning/forvandling til det modsatte, sublimering og ~~til~~ den hvis forstand også rationalisering. Disse mekanismer funktionale bestemmelser er meget uensartet. (overlevede sammenhænge / mere ad hoc-antagelser).

s. 268.

Reaktionsdannelse, som Freud forstået den, er tæt forbundet med "forhængningen" og er (et udtryk for) en speciel mekanisme til opretholdelse der vil give garanti for forhængningssuccesen, der bliver gennemført gennem to kendte "Modbesættelser", som er nødvendig ved enhver forhængning, der forstås sig som et vedvarende personlighedstræk (dette præget af adfærd selv når det tilsvarende drifts-ønske skal ikke afsluttet er virksomt - et primitivt evigt forsvær); @ samtidig bliver prøvet effektiviseret ved, at den forstilling i sig selv der opstår gennem reaktionsdannelsen indholdsmæssigt er i direkte modsætning til indholdet i de forhængte drifts-ønsker. - Freud udskænktes ikke betydelsen af "reaktionsdannelseskonceptet" til de manifesterede neurotiske symptomer, men betragtes den som en normal forløbsmåde / proces i udviklingen af seksualorganisationen. (Reaktionsdannelsens betydning (i forbindelse med seksualorganisationen) → specifik sublimeringsteknik ses nedenfor s. 268))

s. 269

Som reaktion på had praktiseres der i overflod blidhed og omsorg der er en speciel art (af) (af) aggression. - "Reaktionsdannelseskonceptionen" almene betydning ligger deri, at der bliver givet en specifik forklaring på personlighedens udvikling der er opstået på grund af mislykket konflikthåndtering.

s. 269.

Projektion betyder altid forsvaer med driftsorganer det forsvaer ved en "ombydning" af driftsorganernes indre drag til en ydre. Saledes siger F. om projektion med henblik paa forelsk fortrangningsadfaerd: "Folket beslutter sig til at reagere med forelsk udvalgte som om den forelskede ligger i angstudviklingen ikke tvivler paa driftsorganerne, men paa en indlagelse (af ydre faser/forhold).... Angst-dannelsen lader sig inddamme, nogenlunde, men kun ved svare personlige ofre (af friheden). Desuden bemerker F. projektion som en speciel art for misundelighed og hvidtadssymptomer som overtro, religiøse forestillinger o.l. menes han har forlindelse med projektive mekanismer. - Den dunkle erkendelse (saa at sige endopsykisk indlagelse) af psykiske faktorer og forholdene omkring det "u-bekendte" appellerer sig i konstruktionen af en oversambelig realitet.

s. 269-270

Regression opstaaer et bestemt stadium af den permanentvoksende udviklingsproces det vil sige strukturerings- og differentieringsprocessen med henblik paa driftsorganer. Paa grund af manglende tilfredsstillelsesmuligheder paa hojere niveau bliver personen tvungen tilbage til et tidligere udviklingsstadium - til et lavere strukturerings- og differentieringsniveau. Freud skelner mellem en "lidslig/lidsmæssig" regression og en "formal" regression. Det er en "lidsmæssig regression" i

1.270.

det øjeblik, det bliver grebet tilbage til gamle
 psykiske damulser og en "normal" regression må
 primitive udtryksmåder erstattes de sædvanlige.
 Begge sker forkommet for det ^{meste} samtidigt, idet alle
 lidenskabsfulde gamle samtidig er det normalt primi-
 tive. - F. talet om "driftsregression" d. "objektregression"
 i forbindelse med seksualiteten. Regressionens for-
 sværskarakter ^{består i følge} er det, at driftshjælpsstillingen
 på højeste udviklingstrin i seksualorganisationen
 d. i forbindelse med objektvalget bliver tværende
 for sig selv så libidoen bliver nød til at gå
 "regressionens vej". Modsatler sig ikke denne
 regression opstår libidoen en eller anden form
 for real, men ikke normal, hjælpsstilling og der
 opstår ingen neurose. Hvis det lykkes for sig selv
 at få libidoen vid på "regressionens vej" har
 det hæmmet driftene mest på en mere mennesk
 (effektiv) måde end det er muligt ved fortrangning.

5.33. Kritik af Freuds opfattelse af opståelsen/dannelsen
og forsvaret af konflikter mellem "id'et" og "jeg'et"
som "almen-menneskelig" konfliktmodel.

s. 270-
271.

Freuds udviklede grundantagelse om subjektive konfliktlostervindelsesprocesser der sker ved hjælp af realitetsforvar e.l. kan ikke uden videre overføres og indføres i den kritisk-psykologiske helhedskonception, da F. ikke fortæller forvarprocesserne, angstprocesserne, fornyelsesprocesserne, det "ubevindte" o.s.v. som aspekter ved den subjektive konfliktlostervindelse under konkret-historiske betingelser - altså ikke fortæller deres forbindelse med individets reelle samfundsmæssige livsforhold. I stedet for indtager F. dem i en almen konfliktmodel, hvilken han har uledt af sin fejlagtige opfattelse af drifterne som autonome, udviklingsløse motorer ved enhver livshandelse. I stedet for at udarbejde de almene grundkategorier til beskrivelse af de menneskelige konflikter på en sådan måde at de kan gøres konkrete ud fra individuelle konfliktprocesser under historiske bestemte samfundsmæssige livsbetingelser, går F. den modsatte vej: Konfliktlostervindelsesformerne, som findes under bestemte livsbetingelser, bliver hypotetiseret som "almen-menneskelige" konfliktformer på basis af den metafysiske - eksistentia- listiske fejlopfattelse af hans (Freuds) driftslære. På grund af deres (konfliktlostervindelsesformerne) kategoriale beskaffenhed kan man slet ikke længe stille spørgsmålet om deres konkretion på

baggrund af de historiske bestemte samfundsmæssige forhold. Heraf følger den (følgende) kritiske analyses specielle målsætning: Vi bliver nød til at løsrive det peudianske /peudiske "forvars-koncept" etc. fra sin inadekvate indvirkning i /sæmhelhed til den psykoanalytiske driftsløse og fydeliggøre des vidstillingsværdi /stillingsværdi indenfor de af os udarbejdede almene træk ved den menneskelige livsvirkosomhed og subjektivitet; på denne måde er det skaffet /sæmhelhed for, at kunne reinterpretere F's "dynamiske" grundbegrebet i en på udviklende almen kritisk-psykologisk konfliktmodels kontekst og for, at gøre opmærksom på forståelse omkring konfliktovervindelsesformet tilgængelig (brugbar) også under de konkrete historiske betingelser i det borgerlige samfund.

I Freud's "id-koncept" som begreb for de ubearbejdede driftsrepræsentanternes psykiske tilhørssted findes vi den for påpegede problematiske omkring F's driftsløse ligesom i fortællt form ifm. "Id'et" med sine autonome, isoleret fra omverdenen, udviklingsløse driftslendensers udgøres for F. personlighedens væsen, hvis videre strukturmomenter kun er id'ets differencieringsprodukter med, af idet, skjult energi. På denne måde kan F. ligesom sætte de arkaiske eller infantile driftsønskelsers lig med personligheden: "Individet er for os et psykisk id..." I forhold til den påviste metafysiske hypostasering af drifts-

s. 271.-
272.

hensigterne udenfor den reelle livsproces, i hvilken de udefra vidvirker som upræklelige "kædetheiter" ("sidst-kædet" - som sidste led), radikalt uafhængige af omverdensforholdenes biologiske, samfundsmæssige og individuelle livsnødvendigheder, gælder det i endnu højere grad for id'et, at man betragter det i sin helhed som en sådan metafysisk "kædetheit" (som et sådant metafysisk sidste led). Dette bliver tydeligt tilspidsset igennem Freuds betragtning af id'et (som tidligere refereret), som i filosofisk betydning trækkes bort fra det himeliske. Da alle driftsimpulser, også så fremt de er mættet frem i "jaget" og igen er blevet fortrængt deraf, oprindeligt baseret i id'et og højst sløres deres vidholdsmæssige præg gennem idkonditionerne, og efter F.'s opfattede menneskets hele vidholdsmæssige livsgrundholdning determineret af id'ets evige driftsønsker, der ligger udenfor enhver naturlig og samfundsmæssig historie og er ubegrundelige og uforanderlige. - også med henblik på "idkonditionen" skal det senere afklares, hvor langt specifikke samfundsmæssige betingelser lader sig påvise i konkretisering af vores hidtil udsørgede teoretiske grundantagelser, under hvilke psykiske processer et menneske bærer sig på den menneskelige kontekst på en sådan måde, at de forekommer personen (ham) upersonlige og som "idbestemte" forløb. (Holzkamp, 1973/74, her i den-

ne forblindelse midt i en forskel mellem u-personlige "processer" og bevidst kontrollerbare "udførelser" inden for den menneskelige subjektivitet). På dette tidspunkt (sted) må vi til at begynde med fastslå, med tilbagevirkning på vores udørlige kritiske analyse af F.'s driftskæde, at idkonceptionen som bekendt er et alment træk ved den menneskelige livsvirkelighed og videnskabeligt uholdbar og derfor ikke kan have nogen plads i denne funktion inden for videreførende psykologiske teorier.

På grund af det freudianiske "id"-begreb opstår et problem i enhver menneskelig konflikt en gang for alle fastlagt i psykoanalysen. Da id'et som sådan ikke har oplyst nogen form for resultater af tilpasningsprocesser i forhold til omverdenen ^{eller} nødvendigheden af samfundsmæssige og individuelle livsopretholdelse i sig, må det permanent komme i konflikt med "jeg'et" der repræsenterer den objektive omverdens grundlæggende fordringer/krav om individuel livsikring på grund af sine blinde og grenseløse driftskrav/forbringer. Da id-tendenserne er evige og upåanderlige, er også konfliktindholdene altid de samme: En konfliktpol er id'ets driftskrav der kræver sig på at blive tilfredsstillt med det samme, den anden konfliktpol er de i "jeg'et" repræsenterede omverdenskrav, det vil sige samfundsmæssige

s. 272.

normer i forbindelse med omverden eller realiser-
ingen af driftsønskerne på id'et, henholdsvis sank-
tioner, såfremt de bliver påtoldt af slige / så
stærke (enorme) normer. Udfra denne konflikt op-
står der en for individets voksende følelse for, at drift-
tendenserne ved undertrykkelse tiltages i styrke og
ikke længere kan beherskes af id'et, hvorved
det samtidigt mister "kontrollen" over sin omverden.
— det betyder, at det ikke længere er i stand
til at afværge sanktioner ved opfyldelse af om-
verdenskravene. Denne følelse frembringer ifølge F.'s
driftskonception mulig handlingssvare som signal,
det betyder "udleverethed" (at være udleveret) til
sine egne driftimpulser, det vil sige, til den
straffende angst for omverden der medfører at
individet forsøger at afværge eller nærmere undgå
den indre eller ydre realitet (bydeligere ud-
trykt: den ydre realitet som grundlag for den
ydre følelse eller bestemte ydre situationer, der
forstærker den indre driftfølelse), såfremt kon-
flikten ikke længere kan magles. Forsvar i psyko-
analytisk forstand er altid en udvælgelse, en misstem-
melighed eller en omfortolkning af ethvert aspekt ved
den indre eller ydre realitet der gør det muligt
at opføre uføreligheden mellem id'ets driftsønsker
og omverdens fordring (modværdigheden) — altså
konfliktens subjektive reduktion (objektiv fortsat
eksistens). Forsvar er på en hvis måde en for-

s. 272-

s. 273

møjlighed af angstens besættelse, det vil sige jg'ets
 jansøg på at mindske den på omverden tvivende
 fare ved mindskelse af de tilsvarende indre og
 ydre isættelses/realitet. Hermed sker det dog det,
 at angstmindskelsen til stadighed bliver købt/til-
 egnet på bekostning af individets handlingspiel-
 lerum (handlespillerum), hvilket især medfører en
 dårligere udgangsbasis for overvindelse af fremtidige
 konflikter og dermed en hæmning af individets
 livsduelighed (- dygtig).

På baggrund af den videnskabelige uholdbarkhed
 af indskænkningen af realitetsforvaret - som er
 blevet fuldstændet af psykoanalysen - i forbindelse
 med de, ud fra den menneskelige naturs væsen, u-
 undgåeligt "udspringende" konflikter mellem drifts-
 ønskerne og virkelighedsforholdene, viser det sig
 allerede ud fra den af os udførligt underbyggede
 påstand, at menneskelige behov - især i deres
 "produktive" aspekter med henblik på samfunds-
 mæssig integration - er momenter af menneske-
 ts fylogenetiske indlærings- og udviklingsløb
 det er blevet gjort samfundsmæssig. I overens-
 stemmelse hermed bliver de menneskelige behov
 på ingen måde stillet overfor realitetsforholdene
 som nødvendigt og "umodigetligt for tilrettelse"
 konfliktpotentiale, men kan til gengæld udvikle
 sig sammen med de samfundsmæssige fortrin-
 get/krav. Afgørende hermed er det faktum, at

(også)

s. 273.

de "produktive" behov allerede sætter deres biologiske forudsætnings naturligt mod kontrollen af den saglige og sociale omverden og, at de i deres specifikke menneskelige sjenuskab ikke primært kan tilfredsstilles gennem/ved tilbagebetaling fra "ulohagelige", anstøtende - fjelliggende kendsgerninger, men kun gennem/ved delagtighed/deltagelse i den samfundsmæssige realitetskontrol, og dermed blivst, forudsættende overvindelse og udvikling af det samfundsmæssige og individuelle liv. Herud opmøt også behovene selv en stadig udvidelse i den fremadskridende udvikling af menneske, som et en forudsætning og et resultat af voksende samfundsmæssig integration.

s. 273-
274.

Det er desuden fuldstændigt upassende, som F. gør det, at gå ud fra en generel konfliktkonstellation mellem behov og realitetsforholdene som forudsætning for nødvendigheden af forsværingsprocesser. Tværtimod: de "produktive" behov findes netop først deres specifikke konkretion og udvikling i den "subjektive overtagelse af de samfundsmæssige forholdene".

Hvis man tilbagegår som F. udlader de "produktive" behov, der er sætlet mod kontrollen af de samfundsmæssige og individuelle livsforhold, kan man heller ikke forstå/begribe sanseligt-vitale, organiske og seksuelle behov - som kun F. blander og herpå hans konflikt- og for-

svovsmodel ligesom hans driftløse bygget - ad-
 kval. De sanseligt - vitale behov i Odenses
 specifikke menneskelige betydning er, ikke kun
 nu og da rettet mod aktuell hjælpstillelse, men
 mennesket forholder sig meget mere bevidst til
 den kærlighed, at det besidder organiske
 og menneskelige behov. Og er sig desuden be-
 vidst, at han/hun er afhængig af disse behov
 så længe det ikke lykkes at sikre sig midler
 til behovenes hjælpstillelse, også i fremtiden. Det
 er dog kun muligt, hvis han/hun bevidst
 deltager i den samfundsmæssige realitetskontrol
 over de almene livsbetingelser, det vil sige, selv
 har medbestemmelse over fremtiden. De sanseligt
 vitale behovs menneskelige kvalitet afhænger,
 som påvist, af bevidstheden omkring den al-
 mene sikring af disse behov, det vil sige dis-
 se behovs udviklingsløb. Kun under den
 forudsætning, at også den fremtidige hjælp-
 stillelse kan blive anticiperet som samfunds-
 mæssigt sikret, bliver forholdet til egne be-
 hov frit - mister driftens "karakter" - , bliver indi-
 videt i stand til at møde den aktuelle hel-
 pedsstillelse fuldt ud, formidlet den elemen-
 tære livsglæde sig gennem behovene og deres
 hjælpstillelse. Dette betyder, at sanseligt-
 vitale behov, netop når nødvendigheden af deres
 hjælpstillelse folder sig fuldt ud, altid

allerede et hjælpeslille gennem dens inddragelse i den bevidste omsorg / for sig, for hylbet fra behovet (behovshylbet) et bliver uledholdeligt - altså må hylbet intensiteten eller den "bevidsthedsopfyldende bredde" vinder -, hvilket medfører en krusel mod individet, fremkaldes konflikter, fester angst og fremprovokerer forsvareprocesser. En konflikt mellem sanselig - visuel behov og omverdensforholdet er altså på ingen måde almen - menneskelig, men bærer tilstedeværelse i forgrunden i den målestok som hjælpeslilleben, i forbindelse med den bevidste omsorg / for sig (sorge for) - altså på menneskeligt niveau - ikke er mulig, på grund af specielle livs-omstændigheder. Dermed vinder for sig spændingerne fra behovene (behovsspændingerne) magt over individet og hænger sig fast med direkte hjælpeslillebe. Hvis som inddragelsen i den samfundsmæssige realitetskontrol er en væsentlig grundbetegnelse for udførelsen af de individuelle handlingsbetændelser i overensstemmelse med almene samfundsmæssige og dermed også individuelle interesser, således normer mennesket sig igen det organismiske livsniveau, på hvilket det opvinder sig over de tilfældige forhånds-værende hjælpeslillebeskueligheder, må det blive udelukket fra den samfundsmæssige realitetskontrol og den desigennem betingede mang-

1.275.

lende mulighed for den styrende indflydelse på egne livsbetingelser og deres fremtidige sikring. (I forbindelse med det organismiske niveau og adfærd den): I bedste fald forholder individet sig "over-organisistisk" således - da han/hun har mistet sin "ulvænghed"/det "ulvænghed", det vil sige i modsætning til dyrene vidende om sine behov der også består i fremtiden - at han/hun søger at udnytte de aktuelle tilfredsstillelsesmuligheder ekscessivt (overdrevent), ligesom allerede på forskud til tiden hvor de ikke står ham/hende til rådighed.) Såfremt man er udelukket fra kontrollen over den samfundsmæssige udviklingsproces og dermed et palæet (løsnet fra) bestemmelsen over den individuelle udviklingsretning der sker ved kooperative forbindelser til medmenneskene, kan de samfundsmæssige pådringelser heller ikke blive til ens egne. De samfundsmæssige pådringelser kommer derved til at stå overfor personen som uformidlede og opleves af ham/hende som påtvængte omgivelser til den direkte sanselige-vitale tilfredsstillelse af den tiloversblivende lyst der kun opleves af personen. Således kan samfundet som sådan konsekvent kun have karakter af en nægtende/foragende instans. Det er altså netop under specielle "umenneskelige" livsbetingelser (der dog kan være

s. 275.

de "normale" under bestemte samfundsmæssige forhold), hvor disse arter af konflikter og svarprocesser - som F. beskriver dem - kan opstå på grund af truslen mod individet, der opstår ved behovets overmagt når individet ikke længere kan beherske dem. Med henblik på de organiske behov lader sådanne umenneskelige forhold sig alment let kendetegne: Tilvækst af vevsunderskud på grund af situationer med elementære organiske mangler. Med henblik på de seksuelle behov er det meget sværere at sætte de samfundsmæssige betingelser, under hvilke "hjælpsstilleserhvervet" kan vinde bevidsthedsopbyggende bredde og gennem kundens til direkte hjælpsstillelse, som en "id-øglig" proces der er trukket bort fra personens kontrol, kan blive tvunget på mennesket - på en enkel formel. Vi kommer udfølgelig tilbage til dette.

Vi kan ikke akseptere F.'s konfliktmodel med id-driftsomskænes poler og omverdensforandringerne der bliver repræsenteret gennem jøget, som alment paradigme for menneskelig livsproblematik, ligesom vi ikke kan akseptere indsmærgningen af F.'s angst- og forsværskoncept til signalisering der vil sigge subjektiv eliminering af væsentlige driftsrelaterede fæser. Derfor kan vi heller ikke overtage F.'s koncept af det (reaktive) "ubevindste" som begreb for forhængte driftsrepræsentanter,

275

1.275-

276.

hvilket de er blevet på grund af uprenethed
med jef-hidringerne. Vi kan på grund af
vores hidtidige overvejelser herved se det
som nødvendigt, at behov som seksualdriften
(absolut) skal hjemfalde til jefstrængning
(som vigtigste jefstrængning); lige så lidt som
det jef er logisk, at - må det jef
til jefstrængning - kan et seksuelle (og aggres-
sive) driftsrepræsentanter der kan blive jef-
strængt og jefes ikke "produktive" behov som
vi har defineret dem. Vi må også tilbagevise
F's jefstilling om det "jefstrængte" som det
ubevindtes primære indhold, da det "jefstrængte"
ifølge F's opfattelse skal jefslås som "nedslag"
"aflejning" på jefhvorende jefstrængninger af drifts-
repræsentanter - selv når/hvis man hævder alle
dets uholdbare, mytiske og lamarkiske (lam-
arkisme: biologisk jef om arternes omdannelse og
udvikling som følge her og tendens til udvikling)
implikationer jef. Hermed kommer kritikken af
den egentlige jefstrængning også til at gå på
jefstrængningen. ligeledes er det jefdiariske jef-
koncept præget af den kritiske ("kritiske")
jefdiariske konfliktmodel og derfor kan det ikke
akcepteres af os i denne form. Dette (denne præget-
hed) skyldes, at F. definerer jef- konceptet som
et differentieringsprodukt af jefet der fuldstænd-
igt står i dets tjeneste, og at det i sin

1.276.

funktion er defineret (fastlagt) som formidlingsin-
stans mellem id-tenkningen og omverdens-
indtrykkene - og derud er sædet for angst
og forsvaret overfor de tvivlende ønsker.